

К.Ю. Величко, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

О.І. Печенка, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

ЗАСТОСУВАННЯ ВАРТІСНО-ОРІЄТОВАНОЇ КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ ДЛЯ ОЦІНКИ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Інтеграційні процеси стали одним із основних засобів здійснення стратегії розвитку компаній у сучасних умовах. До таких інтеграційних перетворень слід віднести, в першу чергу, процедури реорганізації (наприклад, злиття, поглинання, поділ, виділення тощо) або ті, що здійснюються шляхом купівлі-продажу корпоративних прав/активів компанії, – цілі. Такі процеси, незалежно від країни здійснення операцій консолідації, привертають до себе увагу, породжують дискусії, обговорення та прогнози у фінансових колах. Важливим при цьому є питання оцінки цих процесів, в основі якої лежить не просто врахування минулих результатів діяльності та короткостроковій перспективі, а й врахування реалізації стратегії підприємства. Тобто орієнтація лише на традиційні фінансові показники, не зможе забезпечити стабільність та довгострокове зростання.

Концепція вартісно-орієнтованого управління (Value-Based Management – VBM) все більше застосовується в теорії та практиці корпоративних фінансів як системний підхід. У науковій літературі висвітлено різні підходи до визначення VBM. Так, Д. Мактаггарт під «вартісно-орієнтованим управлінням розуміє поєднання переконань, принципів і процесів, які ефективно допомагають компанії домогтися успіху в боротьбі з зовнішніми конкурентами і інституційними імперативами зсередини. Ці переконання, принципи і процеси формують основу системного підходу, що допоможе компанії у досягненні її головної мети». Проте, американські науковці Мартін та Петті стверджують, що «базовим принципом, що лежить в основі вартісно-орієнтованого управління є модель дисконтованих грошових потоків компанії». Р. Морін, С. Джарел зазначають, що «збільшення акціонерної вартості як результат вимірювання та винагороди діяльності щодо створення акціонерної вартості на основі використання вартісно-орієнтованого управління є сутністю процесу вартісно-орієнтованого управління».

Деякі науковці характеризують VBM як управлінський процес. Так, у роботі «Управління вартістю: назад у майбутнє» Ф. Хаспес, Т. Нода та Ф. Балос характеризують VBM як «всеосяжний управлінський підхід, який об'єднує визначені цілі, перебудовані організаційні структури і системи, прискорені стратегічні та

операційні процеси та оновлені практики управління людськими ресурсами». Найбільш змістовне трактування підходу VBM було запропоновано Інститутом управлінського обліку (штаті Нью-Джерсі, США) та звучить таким чином: «Вартісно-орієнтоване управління – це підхід в менеджменті при якому компанія об'єднується у спільному прагненні, аналітичних методах та управлінських процесах для максимізації її вартості, зосередивши увагу на прийнятті ключових управлінських рішень».

На наш погляд, до ознак визначення VBM можна віднести:

– VBM – це система управління. Американський економіст К. Мерчанд стверджував, що «VBM є інструментом управління, системою контролю, апаратом, який використовується для інтеграції ресурсів і завдань для досягнення поставлених цілей організації»;

– підхід до управління «Вартісно-орієнтоване управління – це спосіб діяльності чи набір дій, які поширюють важливість вартості на всю компанію. Це надійний дисциплінований процес, що закладений в основу всіх бізнес рішень» (Р. Морін та С. Джарел);

– максимізація акціонерної вартості. Метою VBM є створення більшої вартості активів або надання активам, що мають у розпорядженні якості найбільш значущих інвестицій.

Концепція максимізації вартості веде до бачення бізнесу, як процесу, що заснований на очікуваних результатах. Д.Л. Волков детально розглянув теорію VBM та визначено, що в її основі лежить мета компанії, яка полягає у зростанні її вартості для власників (акціонерів). Відповідно до цієї мети спрямовуються і всі рішення компанії. І.В. Івашківська трактує VBM як «систему нових принципів фінансового аналізу, що спрямована на виявлення змін в інвестиційній вартості компанії незалежно від форми її власності (відкрита чи закрита) шляхом оцінки створеного за рік економічного прибутку. Аналіз при цьому, на думку науковця, необхідно проводити виходячи з трьох фінансових вимірів компанії, які притаманні їй впродовж життєвого циклу: ліквідність, інвестиційний ризик та інвестиційна вартість».

Таким чином, беручи до уваги той факт, що концепція VBM вже достатньо довгий період часу впроваджується на підприємствах та показала свою ефективність, доцільним буде її застосування для формування вартісно-орієнтованого організаційно-економічного механізму інтеграції підприємств в процесі їх реорганізації, який розглядається нами як сукупність форм, структур, методів і засобів управління інтеграційними процесами.